

אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִי וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְעִם־פִּיהוּ וְהוֹרִיתִי
אֶתְכֶם אֶת אֲשֶׁר תִּעֲשֶׂוּ:

פרשת בראשית - תפילה

הרגשת הצורך כתנאי לקבלה

10. רמב"ן שמות פרק ד פסוק י
והנה משה מרוב חפצו שלא ילך לא התפלל לפניו יתברך שיסיר
כבודות פיו. אבל טען אחרי שלא הסירות כבודות פי מעת שדברת לי
ללכת, אל תצוני שאלך, כי לא יתכן לאדון הכל לשלוח שליח ערל
שפתים למלך עמים. והקב"ה כיון שלא התפלל בכך לא רצה
לרפאותו... והנכון בעיני שאמר ה' למשה מי שם פה לאדם או מי
ישום אדם הלא אנכי ה' עושה כל, ובידי לרפאות אותך, ועתה כיון
שלא תרצה ברפואתך ולא התפללת לפני על זה, לך אל אשר אני
מצוה לך, ואנכי אהיה עם פיך ואצליח שליחותי

1. בראשית פרק ב פסוק ה
וְכֹל עֵינֵי הַשָּׂדֶה טָרֵם וְהָיָה בְּאָרְץ וְכָל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם
יִצְמָזוּ כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֶלְקִים עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד
אֶת־הָאָדָמָה:

11. דעת תורה בראשית עמוד טז
כל גאולת מצרים אשר כבר הובטחו עליה, ונשבע ה' על זה
לאברהם ליצחק וליעקב, ואע"פ כן הנה נאמר וישמע ה' את
נאקתם ובלא תפילה לא היו נגאלים... להשתומם נורא, איך
שכן הוחקקה כל הבריאה מעיקר יצירתה, שהכל על פתח
הקרקע יעמוד, ולא ייצמח ולא יינתן כלום, לא הישג של
גשמיות ולא הישג של רוחניות עד יבוא האדם והוא מפתח
הקרקע יקחם, ובמה הוא לוקחם? – הלא הוא בתפילה

2. תלמוד בבלי מסכת חולין דף ס עמוד ב
רב אסי רמי, כתיב: ותוצא הארץ דשא בתלת בשבתא, וכתיב,
וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ במעלי שבתא! מלמד שיצאו
דשאים ועמדו על פתח קרקע, עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם
רחמים, וירדו גשמים וצמחו...

12. תלמוד בבלי מסכת תענית דף ז עמוד א
אמר רב יהודה: גדול יום הגשמים כיום שניתנה בו תורה, שנאמר
יערף כמטר לקחי, ואין לקח אלא תורה, שנאמר כי לקח טוב נתתי
לכם תורתי אל תעזבו. רבא אמר: יותר מיום שניתנה בו תורה,
שנאמר יערף כמטר לקחי מי נתלה במי – הוי אומר: קטן נתלה בגדול.

3. רש"י בראשית פרק ב פסוק ה
כי לא המטיר – ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את
האלהים ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשצא אדם וילע שם
לורך לעולם התפלל עליהם ויכדו, ולמחו האילנות והדשאים:

13. והגדת בראשית עמוד 31
והיינו שהרגשת התלות בקב"ה חשובה עבורנו אף יותר מתחית
המתים, ויותר ממתן תורה, וכבריא שמים וארץ. משום שלכך נבראנו
ולכך נברא העולם, שנשא עין לשמים לבקש על הגשמים בעיתם
ובמידה כנגד מידה יאר ה' פניו אלינו לתתם...

4. תלמוד בבלי מסכת תענית דף ח עמוד א
אמר רבי אמי: אין גשמים יורדין אלא בשביל בעלי אמונה, שנאמר
אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף.

14. תהלים פרק פא פסוק יא
אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶה בְּאָרְץ מִצְרַיִם הַרְוֵנוּ־בְּפִיךָ
וְאִמְלֵא־הוּ:
רש"י
הרחצ פיך – לשאול ממני כל תאות לנך: ואמלאהו – ככל אשר
תשאל אמלא:

5. ר' צדוק הכהן מלובלין - דובר צדק עמוד כג
רצה לומר שתחילת הזריעה היא גם כן מתוך שמאמין בחי עולמים
ומכיר שה' יתברך [שהוא הנותן חיים לכל חי ולכל העולמות וממנו
נצמח קיום חיותנו שהם הזרעים וקיום חיות הזרעים עצמם וזהו
תואר חי עולמים] הוא המצמיח ולא בטבע לבד רק שהוא הנותן
כח בטבע.

15. שיחות מוסר מאמר קב
הקב"ה חפץ למלא את כל תאות הלב של ישראל, ומה הוא
דורש מאתנו "הרחב פיך", הרבו בתפילה, וככל שתרבו
במשאלותיכם כך אמלאם לטובה. סוד מעלת התפילה
וחביבותה, הוא מפני שהאדם בתפילתו מעמיק את הכרתו
ש"אין עוד מלבדו", ואין כח בעולם היכול לבוא לעזרתו אלא
הקב"ה לבדו, אשר לפניו הוא שוטח תפילותיו ופורס
בקשותיו, וככל שמרבה האדם בהכרת "אין עוד מלבדו", כן
מובטח לו שאמנם תתקבל תפילתו ויתמלאו משאלתיו.

6. בראשית פרק כט פסוק לה
וַתִּהְיֶה עוֹד וַתִּקְרָא בֵּן וַתֹּאמֶר הַפֶּעַם אוֹדָה אֶת־ה' עַל־כֵּן
קָרָאתָ שִׁמּוֹ יְהוּדָה וַתִּעְבְּדוּ בְּקִלְדָּתָ:
רש"י
(לה) הפעם אודה – שנטלתי יותר מחלקי, מעתה יש לי להודות:

7. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז עמוד ב
ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מיום שברא הקדוש ברוך
הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאתה
לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'.

8. והגדת בראשית עמוד 23
"ותעמד מלדת!" למה, הלא הודתה? ובארו בו שעמדה מלדת משום
שלא ביקשה על העתיד ואם לא מבקשים לא נותנים!

9. שמות פרק ד
(י) וַיֹּאמֶר מִשֵּׁה אֱלֹהֵי בְּנֵי אֲדָמָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם
בַּתְּמוּל גַּם מִשְׁלֵטִים גַּם מֵאֵן דְּבָרָךְ אֱלֹהֵי־עֲבָדֶיךָ כִּי כִבְדִּי־פָה
וּכְבֹּד לְשׁוֹן אֲנֹכִי: (יא) וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו מִי שֵׁם פֹּה לְאָדָם אוֹ מִי־
יְשׁוּם אֵלָם אוֹ זֶרֶשׁ אוֹ פִקּוּז אוֹ עֵר הֲלֹא אֲנֹכִי ה': (יב) וַעֲתָה
לָךְ וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבָּר: (יג) וַיֹּאמֶר בְּנֵי
אֲדָמָי שְׂלוּ־זָא בִּידֵי־שִׁלּוֹחַ: (יד) וַיִּזְרַ־אֶף ה' בְּמִשֵּׁה וַיֹּאמֶר
הֲלֹא אֶהְרֵן אוֹזִיף הַלֹּזִי יִדְעִתִּי כִּי־דָבָר יִדְבָּר הוּא וְגַם הַגֹּזֵה
הוּא יֵצֵא לְקָרְאתָךְ וְרָאָךְ וְשִׁמּוֹ בְּלִבּוֹ: (טו) וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו וְשָׁמַתְ

23. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טז עמוד ב
דתניא רבי רבי ישמעאל: כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין
– קיבל עולמו.

24. שיחות מוסר מאמר יח

חביבותן של היסורים היא לא רק משום שעל ידם האדם שב
ומתקן את דרכיו, אלא שעל ידם נראה כי הקב"ה חפץ בו,
ועל כן הוא מוכיחו. כי אדם שאין יסורים באין עליו כלל, או
לו ואוי לנפשו. וכמ"ש בגמ' ערכין... ויש לפרש שכשאינו לו
יסורים היינו שאין דורשים ממנו לתקן את דרכיו, כי כבר איבד
את עולמו הנצחי רח"ל

25. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טז עמוד ב

עד היכן תכלית יסורין? אמר רבי אלעזר: כל שארגו לו בגד ללבוש
ואין מתקבל עליו. מתקיף לה רבא זעירא, ואיתימא רבי שמואל
בר נחמני, גדולה מזו אמרו: אפילו נתכוונו למזוג בחמין ומזוג לו
בצונן, בצונן ומזוג לו בחמין, ואת אמרת כולי האי! מר בריה
דרבינא אמר: אפילו נהפך לו חלוקן. רבא, ואיתימא רב חסדא,
ואיתימא רבי יצחק, ואמרי לה במתניתא תנא: אפילו הושיט ידו
לכיס ליטול שלש ועלו בידו שתיים

26. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קא עמוד א

אמר רבה בר בר חנה: כשחלה רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקר.
אמר להן, חמה עזה יש בעולם. התחילו הן בוכין ורבי עקיבא משחק.
אמרו לו: למה אתה משחק? אמר להן: וכי מפני מה אתם בוכים?
אמרו לו: אפשר ספר תורה שרוי בצער, ולא נבכה? אמר להן: לכך
אני משחק. כל זמן שאני רואה רבי, שאין יינו מחמיץ ואין פשתנו
לוקה, ואין שמנו מבאיש, ואין דובשנו מדביש, אמרתי: שמא חס
ושלום קיבל רבי עולמו. ועכשיו שאני רואה רבי בצער – אני שמח.
אמר לו: עקיבא, כלום חיסרתי מן התורה כולה? – אמר לו: לימדתנו
רבינו כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה – טוב ולא יחטא.

27. מי מרום חלק יג עמוד כב

ולמרות שלא היה יפה מאתנו לבקש ממרום בעד כל פרטי
צרכנו, ויפה יותר היה לסמוך עליו יתב"ש שיעשה כרצונו,
למרות זה הננו מרבים בתפילה ובתחינה על כל פרט ופרט ופרטי
פרטיות, כדי לגלות שהשגחתו פרושה על הפרט כמו על הכלל,
על היחיד כמו על הציבור, השווה ומשווה קטן וגדול" וזה מביא
תועלת לבריאה

28. נפלאותיו אשיחה פרשת בראשית (הרב יצחק זילברשטיין שליט"א)

ולזה נתכוון דוד המלך בהגדרתו - "תפילה לא-ל חיי" שהתפילה
אינה לצורך החיים, אלא היא החיים עצמם, שזה חובת כל
היצורים לפניך הודות ולהלל, וכך גם פירשו את הפסוק "ואני
תפילה" (תהילים קט) שכל ישותו של האדם היא התפילה.

29. מי מרום חלק יג מאמר התפילה עמוד א

מדוע כה מרושלים אנו באיכות מצות התפילה... נראה לנו
שהסיבה הפשוטה לזה היא הקרירות... אמנם מהיכן נובע יסוד
הקרירות הזה... לפעמים מתוך הסתכלותו בגבוהותו של מקום,
נופל אדם במרירות לאמר מה ערך לתפלת קרוצי חומר מעוטי
המעש, עד שמוציא לעז על ערך התפילה, כי בזה מייחסים שנוי
רצון אליו יתברך. נמצא שמתוך ענוה הפסולה הלזו מחסר
מעצמו כל חלקה טובה... מניעה נפשית עמוקה נוספת בדרכו של
האדם אל התפילה, היא טבעו של אדם לבלי מצוא ספוק
באמצעים כי אם דוקא בתכלית. לכן, אם מצטיירת התפילה
כאמצעי למבוקש שעליו מתפלל הריהו מתרפה לסור ממנה.

תפילה והשתדלות

16. תלמוד בבלי מסכת נדה דף ע עמוד ב

מה יעשה אדם ויחכם? אמר להן: ירבה בישיבה, וימעט בסחורה.
אמרו: הרבה עשו כן ולא הועיל להם! אלא: יבקשו רחמים ממי
שהחכמה שלו, שנאמר כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה... מאי
קמ"ל? (למה ליה למימל לכו ירבה נשיקה הוילי ונחמיס הדכז תלוי) דהא
בלא הא לא סגי. מה יעשה אדם ויתעשר? אמר להן: ירבה
בסחורה, וישא ויתן באמונה. אמרו לו: הרבה עשו כן ולא הועילו!
אלא: יבקשו רחמים ממי שהעושר שלו. שנאמר לי הכסף ולי הזהב.
מאי קמ"ל? דהא בלא הא לא סגי

17. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לב עמוד ב

אמר רבי אלעזר: גדולה תפלה יותר ממעשים טובים. שאין לך גדול
במעשים טובים יותר ממשא רבינו, אף על פי כן לא נענה אלא
בתפלה, שנאמר: אל תוסף דבר אלי, וסמך ליה, עלה ראש
הפסגה. (בדכז תפלה זו נתליתי להלאותך אותה.)

18. והגדת שם עמוד 26

שמעתי מהרב ש"ך זצ"ל שדודו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל אמר לו,
שמעתי מהנצי"ב מוולז'ין זצ"ל שהעיד על עצמו, שביום שאינו בוכה
בברכת 'אהבה רבה' בדמעות שליש באמרו: "ותן בלבנו בינה להבין
ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד
תורתך באהבה והאר עינינו בתורתך" – באותו יום אינו מחדש בתורה!

הרגשת החוסר איתות מהבורא שאנו אהובים ורצויים

19. בראשית פרק ג פסוק יד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל-הַנָּחַשׁ אֵיךְ אָרְוֶה אֶת-אִתְּךָ
מִכָּל-הַבְּרִיאָה וּמִכָּל זֵית הַשָּׂדֶה עַל-גֻּזְזֶיךָ תֵּלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל
כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ:

20. תלמוד בבלי מסכת יומא דף עה עמוד א

בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם. מדת בשר
ודם, מקניט את חבירו – יורד עמו לחייו. אבל הקדוש ברוך הוא
אינו כן, קלל את הנחש – עולה לגן מוזנותיו עמו, יורד למטה –
מוזנותיו עמו.

21. דף על הדף יומא דף עה עמוד א

בספר בית יצחק עה"ת מהרה"ק ר' יצחק מוארקה זצ"ל מובא
שאמר, ואם כן היכן הקללה, והרי תמיד מצויין לו לנחש
מוזנותיו. אלא באמת הקללה היא, שנדחה לגמרי מעל פני ה',
כמי שאומר לחברו "טול לך אשר לך, ואל תהא לך שום שייכות
עמדי". וקללה זו היא הגרועה ביותר. שהרי בשאר חיות נאמר
נאמר בהם (תהלים קד) הכפירים שואגים לטרף ולבקש לא-ל
אכלם, שהם נזקקים לבקש מהשי"ת מה שאין כן הנחש. ובשם
משמואל (ויקרא) הביא בזה"ל וכמו שהגיד הרה"ק רבי יצחק
זצלה"ה מווארקה במאמרם ז"ל עה"פ ונחש עפר לחמם וכו'
ולכאורה מה קללה היא זו. והגיד שזהו מפני שעשהו נפרד.
וניתנו לו מוזנותיו בכל מקום שהוא. הכל כדי שלא יבא לשאת
עיניו השמימה כי צורת כל הנבראים שיחסר להם די צרכם כדי
שישאו עיניהם לשמים, ונדחה הנחש מזה.

22. דף על הדף ערכין דף טז עמוד ב

אדם אחד שאל את הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע, למה יש
רשעים שלא חסר להם מאומה וה' ממלא כל משאלותיהם לטובה
ואך טוב וחסד רודפם כל הימים. ותירץ, שאותם רשעים התברכו
בקללת הנחש ו'עפר תאכל כל ימי חיך' (בראשית ג, יד) כי
בשמים לא רוצים לשמוע קול בקשותיהם, ולכן נותנים להם הכל
כדי שלא יבואו בבקשות, וזוהי החמורה שבקלות עכ"ד.

סיכום

פרשת בראשית - תפילה

הרגשת הצורך כתנאי לקבל

לסרב ואומר "שלח נא ביד תשלח". הקב"ה כועס ובסיכום הדברים אומר למשה שהוא ילך לגאול את ישראל ואהרן יעמוד לצידו וידבר אל פרעה. הרמב"ן אומר דבר מבהיל, משה מרוב חפצו לא ללכת אל פרעה לא התפלל לה' שיסיר כבודו פיו והקב"ה, כיון שלא התפלל בכך לא רצה לרפאותו. הרמב"ן מברר שכאשר הקב"ה אמר למשה "מי שם פה לאדם או מי ישום אילים הלא אנכי ה'", במילים אחרות הוא אמר למשה: "בידי לרפאות אותך" אך משה רבנו כיון שלא רצה להתרפאות הקב"ה לא ריפא!

על פי יסוד זה מסביר ר' ירוחם ממיר, שכל גאולת מצרים על אף שהובטח עליה ועל אף שנשבע ה' לאברהם, יצחק ויעקב, לא באה עד שצעקו ישראל שנאמר "וישמע ה' את נאקתם" ונמצא שללא התפילה לא היו נגאלים!

12-13 – בגמרא אמר רב יהודה גדול יום הגשמים כיום שניתנה בו תורה ורבה הגדיל לומר שגדול יום הגשמים יותר מיום שניתנה בו תורה. ולכאורה, כיצד יתכן לומר דבר כזה? מתוך הרב גלינסקי שהרגשת התלות בקב"ה חשובה עבורנו אף יותר מתחית המתים, ויותר ממתן תורה, וכבריא שמים וארץ. משום שלכך נבראו ולכך נברא העולם, שנשא עין לשמים לבקש על הגשמים בעיתם ובמידה כנגד מידה יאר ה' פניו אלינו לתתם. כל המנוע של הבריאה היא התפילה שלנו וללא התפילה הכל נתקע!!

14-15 - דוד המלך אומר בתהילים: "אנכי ה' אלוֹקִיךָ... הרחב פיך ואמלאהו" ומבאר רש"י הרחב פיך לשאול ממני כל תאות לבך וכל אשר תשאל אמלא. מבאר ר' חיים שמואלביץ שחפץ ה' הוא למלא את כל תאות הלב של ישראל וכל מה שהוא דורש מאתנו הוא "הרחב פיך" כלומר להרבות בתפילה וככל שנרבה משאלות כך ימלא אותם לטובה. מוסיף ר' חיים ומבאר שהאדם בתפילתו מעמיק את הכרתו ש"אין עוד מלבדו", ואין כח בעולם היכול לבוא לעזרתו אלא הקב"ה לבדו, אשר לפניו הוא שוטח תפילותיו ופורס בקשותיו, וככל שמרבה האדם בהכרת "אין עוד מלבדו", כן מובטח לו שאמנם תתקבל תפילתו ויתמלאו משאלתיו.

יכולים אנו לומר, הרי פעמים רבות ביקשנו ולא נענו, התפללנו ולא נושענו הכיצד? יתכנו הרבה סיבות ואין אנו יכולים לדעת חשבונות שמים, אולם בכל זאת ננסה לגעת בכמה מהסיבות על קצה המזלג. 1. במקורות הראשונים מבואר שיש שפע שמוכן להגיע לעולם וכל הסיבה שהוא אינו מופיע, משום שאין תפילה. פעמים שאדם חושב שיש שפע שמוכן לו אבל האמת אינה כן ומה שנראה לו כשפע והטבה עמו אינו אלא רעה ומשום כך פעמים רבות גם לאחר תפילה אינו רואה את "הישועה". 2. פעמים אנו פונים אל ה' לא מתוך מגמת התבטלות של "אין עוד מלבדו", אלא מתוך מגמה של תביעה כאלו הקב"ה חייב לנו משהו. כפי שביאר ר' חיים כל מגמת התפילה היא לחדד את הרגשת האפסיות שלנו בעולם ולחזק את הרגשת ה"אין עוד מלבדו" מי שבא בתביעה אל הבורא כלל לא נמצא בעמדה של מתבטל ויתכן שלכן התפילה אינה פועלת. 3. פעמים אנו מנסים את כל הדרכים ורק לאחר שראינו שכל הדרכים נסתמו אנו פונים אל הקב"ה כברירת מחדל. אינו אומר שתפילה ממקום כזה לא מועילה אבל היא בטח לא באה מהרגשת "אין עוד מלבדו"...

1-3 – לאחר שבעת ימי הבריאה מספרת לנו התורה ש"כל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח" ולכאורה תמוה, הרי כל הבריאה הסתיימה והקרקע היתה מוכשרת להוצאת הגידולים ואם כן מדוע לא היו גידולים? עוד קשה שהרי ביום השלישי לבריאה נאמר "ותוצא הארץ דשא" ומשמע שהארץ כן הוציאה גידולים? רבי אסי מתרץ את הקושיא ואומר שבאמת הדשאים גדלו אבל נעצרו כשהגיעו לפתח הקרקע. אך היא גופא קשיא, למה גידולם של הדשאים נעצר? את השאלה הזו מתרצת התורה: "כי לא המטיר ה' אלוקים על הארץ" ומקשה רש"י "ומה טעם לא המטיר"? ותירץ על פי פשט התורה "לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם והתפלל עליהם" ואז מה קרה? ירדו גשמים "וצמחו האילנות והדשאים". אבל לכאורה קשה, מה הקשר בין התפתחות הבריאה לבין תפילתו של האדם, האם חוסר של תפילה יכול לתקוע את כל התפתחות הבריאה? והתשובה במילה אחת – כן!!! הקרקע תהיה מוכשרת, הכל ילך כמו שצריך, אבל אם חסרה תפילה יתכן ששום דבר לא יקרה. ולמה? משום שכדי לקבל צריך לבקש!!

4-5 – אם אנחנו חושבים שע"י תפילתו של אדם הראשון נפתח הברז והשפע יורד לעולם באופן תמידי, מגלה לנו רבי אמי שאנו טועים – "אין גשמים יורדים אלא בשביל בעלי אמנה", ובמילים אחרות אם לא היו בעלי אמנה לא היו גשמים בעולם. ומי הם בעלי אמנה? לא מקובלים, לא תלמידי חכמים ולא חסידים, אלא חקלאים! כשהחקלאי זורע זרעים באדמה הוא עושה זאת רק מתוך שמאמין בחי עולמים ומכיר שה' יתברך הוא הנותן כוח בטבע להצמיח את הזרעים. הרגשת הצורך והרגשת התלות מחזקת את האמונה בבורא ואמונה זו גורמת להורדת השפע לעולם.

6-8 – לאה יולדת ארבעה בנים. לאה יודעת שליעקב יש ארבע נשים ומהן עתידים לצאת שנים עשר בנים. שתיים עשרה לחלק לארבע שווה שלוש ונמצא שלא נטלה יותר מחלקה. לאה מרגישה צורך גדול להודות לבורא על שנטלה יותר מחלקה "ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה" ומיד ממשיך הכתוב ומציין "ותעמוד מלדת". רשב"י משבח את לאה ואומר, שמיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה לקב"ה עד שבאה לאה והודתה. ואם כן תמוה מאד למה עמדה מלדת, הרי הודתה לה? מתרץ הרב גלינסקי שעמדה מלדת משום שלא ביקשה על העתיד ואם לא מבקשים לא נותנים! גם בברכת הגומל, לאחר שמסיים המברך לומר את הודאתו, עונים הקהל ואומרים "מי שגמלך כל טוב הוא יגמלך כל טוב סלה", מה פשר ענייה זו? לא לעצור בהודאה על העבר אלא גם למשוך שפע על העתיד!

9-11 - הקב"ה מתגלה אל משה ומצווה אותו ללכת ולגאול את ישראל ממצרים. משה רבנו מסרב בטענה שהוא כבוד פה וכבוד לשון. הקב"ה עונה ואומר: במחילה מכבודך משה אבל "מי שם פה לאדם או מי ישום אילם או חרש...הלא אנכי ה'" ואם כן מה אתה דואג? אם אני אומר לך ללכת ולגאול את ישראל אז כנראה שכל העניין עם הגמגום יסתדר ולכן "עתה לך ואנכי אהיה עם פיך והורותיך אשר תדבר". משה ממשיך

תפילה והשתדלות

על פי זה מובן מדוע שמח רבי עקיבא כשראה את רבו רבי אליעזר חולה, שכל זמן שראה שאין יינו מחמיץ ואין פשתנו לוקה, ואין שמנו מבאיש, ואין דובשנו מדביש, אמר: שמא חס ושלום קיבל רבי עולמו. ועכשיו שרואה את רבו בצער שמח. כיון שהתפילה היא תנאי קיומי אצל האדם, משום כך אומר הרב חרל"פ שאין כל פגם לבקש בתפילה בקשות פרטיות, שאע"פ שנראה שיותר יפה לסמוך על ה' שיעשה עמנו כרצונו מכל מקום הבקשות הפרטיות מגלות שהשגחתו פרושה על הפרט כמו על הכלל, על היחיד כמו על הציבור, השוב ומשוה קטן וגדול" וזה מביא תועלת לבריאה!

ומשום כך מבאר הרב זילברשטיין את דבריו של דודו המלך "תפילה לא-ל חיי" שהתפילה אינה לצורך החיים אלא היא החיים עצמם!!!

29- אחר כל מה שראינו לא נותר לנו אלא לשאול את שאלתו של הרב חרל"פ" מדוע כה מרושלים אנחנו באיכות מצות התפילה. הרב חרל"פ עונה שתי תשובות: 1. לפעמים מתוך הסתכלות בגבהותו של מקום, נופל אדם במרירות ואומר מה ערך לתפלת קרוצי חומר, עד שמוציא לעז על ערך התפילה, כי בזה מייחסים שנוי רצון אליו יתברך. נמצא שמתוך ענוה פסולה מחסר מעצמו כל חלקה טובה. 2. טבעו של אדם לבלי מצוא ספוק באמצעים כי אם דוקא בתכלית. לכן, אם **מצטיירת התפילה כאמצעי** למבוקש שעליו מתפלל הריהו מתרפה לסור ממנה. כדי להסביר את דבריו נביא דוגמא קצרה. יהודי לא עלינו חלה, האם הוא מתפלל כדי להבריא או שהוא מבין שכל המחלה באה לו כדי שהתפלל? בדר"כ התשובה תהיה מתפלל כדי להבריא, באופן זה האדם מתייחס לתפילה רק כאמצעי ולא כמטרה וזוהי הסיבה העיקרית שהתפילה לא יוצאת מעומק הלב!!!

חברים יקרים!

כל ההתפתחות הכללית וההתפתחות הפרטית תלויה בתפילה. התפילה אינה אמצעי להשגת דברים אלא מטרה. אם לא נתפלל לא נקבל, לא משום שלא התנהגנו יפה אלא משום שאנו מתעלמים ממהות חיינו. הרגשת החיסרון יש בה מעלה עליונה ואיתות מן השמים שה' חפץ בתפילתנו! שבת שלום ומבורך!!

16-18 – בגמרא נדה מובא שאנשי אלכסנדריא שאלו את ר' יהושע בן חנניא: "מה יעשה אדם ויחכם" וענה: "ירבה בישיבה וימעט בסחורה. הקשו, הרי "הרבה עשו כן ולא הועיל להם"? אמר: "יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו! שאלו: אם החכמה תלויה בתפילה לשם מה אמרו להרבות בישיבה? ותרץ שצריך את שניהם, גם תפילה וגם להרבות בישיבה. עוד שאלו: "מה יעשה אדם ויתעשר? אמר להם: "ירבה בסחורה וישא ויתן באמונה. אמרו לו: הרבה עשו ולא הועילו? אמר להם: יבקש רחמים ממי שהעושר שלו. שוב הקשו אם הדבר תלוי בתפילה לשם מה צריך להרבות בסחורה? אמר להם: שצריך את שניהם, גם להתפלל וגם להרבות בסחורה. לפעול ולעשות זה טוב, אבל ללא תפילה התוצאה תהיה ש"הרבה עשו ולא הועיל להם". אולם על האדם לדעת שיש חובת השתדלות כדי לפרוע את החוב של "בזעת אפך תאכל לחם" אבל העיקר היא התפילה!! אם אנחנו הולכים לרופא ולא מתפללים לפני שננסים זה לא טוב, אם אנחנו הולכים לשדכן ולא מתפללים זה לא טוב. אם הולכים לטיפול פוריות ולא מתפללים זה לא טוב, אם שולחים קורות חיים ולא מתפללים זה לא טוב. התפילה היא הפועלת!! וכשם שאומר רבי אלעזר בגמרא שגדולה תפילה יותר ממעשים טובים שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממה רבנו ואעפ"כ לא נענה לראות את הארץ אלא בתפילה!

הרב גלינסקי מעיד ששמע מהרב שך ששמע מר' איסר זלמן מלצר ששמע מנציב שהעיד על עצמו שביום שאינו בוכה בברכת 'אהבה רבה' בדמעות שלישי באמרו: "ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה והאר עינינו בתורתך" – באותו יום אינו מחדש בתורה!

הרגשת החוסר- איתות מהבורא שאנו אהובים ורצויים

19-28 – בפרשתנו ה' מקלל את הנחש "ועפר תאכל כל ימי חייר" ובגמרא מבואר שמזונותיו של הנחש תמיד מצויים לו, "עולה לגג מזונותיו עמו, יורד למטה מזונותיו עמו". ותמהו אם כן היכן הקללה? ותיירץ ר' יצחק מוארקה שבאמת קללה היא, שנדחה לגמרי מעל פני ה', כמי שאומר לחברו "טול לך אשר לך, ואל תהא לך שום שייכות עמדי". וקללה זו היא הגרועה ביותר. שהרי בשאר חיות נאמר בהם – "הכפירים שואגים לטרף ולבקש לא-ל אכלם", שהם נזקקים לבקש מהש"ת, מה שאין כן הנחש. על פי יסוד זה ביאר ר' בונים מפשיסחא שהסיבה לכך שיש רשעים שלא חסר להם מאומה וה' ממלא את כל משאלותיהם לטובה, משום שאותם רשעים "התברכו" בקללת הנחש, כי בשמים לא רוצים לשמוע קול בקשותיהם. וכן ביאר ר' חיים שמואלביץ את דברי רבי ישמעאל שכל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורים קיבל עולמו ופירש שכשאינו לו יסורים המשמעות היא שאין דורשים ממנו לתקן את דרכיו, משום שכבר איבד את עולמו הנצחי. ורק שלא נבהל ונחשוב שהקב"ה אינו חפץ בנו, הצצה קטנה בגמרא בערכין מלמדת אותנו שאפילו אם הושיט יד לכיס כדי להוציא שלשה מטבעות ויצאו לו שניים זה כבר ייסורים וכן מי שאמר לילדים לכו לישון והם המשיכו להתעסק בעיסוקיהם מבלי להניד עפעף זה גם סוג של ייסורים.

